

Тетяна КВАША

ДОСВІД РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ЩОДО МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО РОЗПОДІЛУ БЮДЖЕТНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ТА УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Проаналізовано досвід Російської Федерації щодо регулювання інвестиційної діяльності та розподілу державних капітальних видатків на сучасному етапі з метою визначення основних засад підвищення якості управління бюджетними коштами та забезпечення результативності, ефективності і прозорості їхнього використання в Україні.

До основних функцій держави належить забезпечення економічного зростання, яке у контексті сучасної економіки неможливе без державної фінансової підтримки. Державні інвестиції – це найважливіша складова цієї фінансової підтримки в країнах з будь-яким рівнем розвитку. В країнах же з перехідною економікою значення капіталовкладень набагато більше, оскільки інтенсифікація інвестиційних процесів є базовим фактором вирішення проблем структурної перебудови економіки, модернізації її виробничого потенціалу [1].

В Україні ефективність використання капітальних видатків державного бюджету вкрай низька, що пов'язано з розпорошеністю бюджетних коштів, відсутністю єдиних засад формування та функціонування системи державних інвестицій і забезпечення їх цільового й ефективного використання. Крім того, бюджетний та інвестиційний процеси не скоординовані у часі, формування інвестиційних проектів, що потребують державної підтримки, не інтегровано у загальний бюджетний процес [2].

З метою інтеграції капітальних видатків у загальний бюджетний процес необхідно посилити державне регулювання інвестиційних процесів і розробити чітку систему

формування, розподілу та узгодження державних інвестицій між регіонами України. Вивчення досвіду інших країн є важливим елементом розроблення цієї системи та умовою підвищення ефективності використання капітальних видатків за рахунок державного бюджету, що й підтверджує актуальність даної статті.

Проблемі широкого кола теоретичних та практичних питань, присвячених інвестиційній привабливості (країн, регіонів, галузей промисловості), значенню інвестицій для прискореного розвитку економіки країни та підвищенню рівня життя її населення, джерел господарського оживлення інвестиційного спрямування, методам оптимального планування капітальних вкладень, контролю за ефективністю капіталовкладень присвятили наукові дослідження К. Павлов [3], А. Івантер і С. Журавльов [4], І. Бланк [5], П. Массе [6], Б. Калашніков [7], А. Пересада [8] та ін. Значення довгострокового кредитування технічного переоснащення промисловості України найбільш повно обґрунтовано І. Матвієнко [9]. Теоретичні та методологічні засади нагромадження основного капіталу як складової інвестиційно-інноваційного характеру сталого економічного зростання в Україні розглянуто

Л. Шинкарук [10]. Проте у вітчизняній науковій літературі відсутні публікації стосовно підходів до розподілу державних капітальних інвестицій та аналізу досвіду інших країн щодо цих підходів.

З метою визначення основних засад підвищення якості управління бюджетними коштами та забезпечення результативності, ефективності і прозорості їхнього використання в Україні доцільно проаналізувати досвід Російської Федерації щодо державного регулювання інвестиційної діяльності та розподілу державних капітальних видатків на сучасному етапі.

Ключова мета російської регіональної політики – це підтримка та зміцнення економічного потенціалу суб'єктів Російської Федерації (РФ) як основи забезпечення гарантованих державою соціальних стандартів життя населення на всій території країни, зміцнення територіальної цілісності Росії. Інвестиційна політика центру стосовно регіонів враховує як критерій економічної ефективності, який передбачає інвестування у господарства з високою та швидкою віддачею, так і критерій соціальної справедливості, який передбачає пріоритет надання допомоги регіонам, що відстають за життєвими стандартами населення [11].

У методологічному та практичному відношенні ця проблема є однією з найскладніших як в Росії, так і в інших (високо розвинутих) країнах. Сьогодні в Росії вирізняють прямі та непрямі методи державного регулювання інвестиційної діяльності на регіональному рівні [12]. До прямих методів належать фінансування капітальних державних вкладень за рахунок федерального бюджету, в рамках бюджетних та позабюджетних фондів; квотування, ліцензування тощо. Одним з інструментів прямого державного регулювання інвестиційної діяльності (особливо в пріоритетних напрямках розвитку науки, технологій і техніки) є

цільові програми. Частка регіонального та місцевих бюджетів у фінансуванні програм зазвичай невелика: 5–15% і майже ніколи не перевищує 20–30%. Основний тягар фінансування програмних заходів припадає на частку позабюджетних джерел (власні кошти підприємств, залучені кошти приватних та іноземних інвесторів): від 2/3 до 4/5 всього обсягу фінансування, що витрачається на здійснення програми [13].

Непрямі методи державного регулювання інвестиційної діяльності містять: пільгове оподаткування, податкові канікули, пільгові ставки за позиками, страхування експортних кредитів, інвестиційний податковий кредит, регіональні та муніципальні позики, гарантії та пільги кредитним установам регіону, що надають інвестиції в економіку регіону тощо.

Фінансування капітальних інвестицій за рахунок коштів федерального бюджету здійснюється у формі: прямого фінансування з коштів федерального бюджету; надання субсидій суб'єктам РФ в рамках міжбюджетних трансфертів; фінансування в рамках бюджетних і позабюджетних фондів: Інвестиційного фонду РФ, Фонду регіонального розвитку, Фонду сприяння реформування житлово-комунального господарства.

Пряме фінансування із коштів федерального бюджету. Відповідно до Бюджетного кодексу РФ, бюджетні інвестиції – це бюджетні кошти, що спрямовуються на створення або збільшення за рахунок коштів бюджету вартості державного (муніципального) майна [14, стаття 6].

Бюджетні асигнування на здійснення інвестицій в об'єкти капітального будівництва державної і муніципальної власності суб'єктів РФ у формі капітальних вкладень в основні засоби державних (муніципальних) установ і державних (муніципальних) унітарних підприємств передбачаються згідно з довгостроковими цільовими програмами, а також нормативними правови-

ми актами вищого органу державної влади суб'єкта РФ, місцевої адміністрації або у встановленому зазначеними органами порядку рішеннями головних розпорядників бюджетних коштів відповідних бюджетів.

Одночасно Бюджетний кодекс передбачає здійснення бюджетних інвестицій з федерального, регіонального, місцевого бюджету тільки в ті об'єкти, які належать, відповідно, до державної власності РФ, державної власності суб'єкта РФ, муніципальної власності. У разі необхідності підтримки будівництва об'єктів регіонального чи муніципального значення з федерального бюджету (об'єктів муніципального значення з регіонального бюджету) відповідні кошти повинні передаватися у бюджети суб'єктів РФ або місцеві бюджети у вигляді субсидій, що передбачається відповідними довгостроковими цільовими програмами.

Згідно із Бюджетним кодексом Російської Федерації бюджетні інвестиції з федерального бюджету в об'єкти капітального будівництва повинні здійснюватися відповідно до Федеральної адресної інвестиційної програми (ФАІП), формування та супроводження якої має відбуватися згідно із правилами, встановленими Урядом РФ [15].

У Російській Федерації прийнято і діє низка нормативно-правових актів щодо розподілу інвестиційних коштів за рахунок федерального бюджету. Суб'єкти бюджетного планування (головні розпорядники коштів) при розподілі доведених граничних обсягів бюджетних асигнувань в частині видатків інвестиційного характеру та їх погодженні в обов'язковому порядку повинні керуватися Методичними рекомендаціями Мінфіну Росії [16].

Згідно із цими рекомендаціями до видатків на інвестиційні цілі для суб'єктів РФ належать субсидії на розвиток соціальної та інженерної інфраструктури. У рамках субсидій бюджетам суб'єктів РФ виділяють ви-

тратні зобов'язання щодо співфінансування об'єктів капітального будівництва державної власності суб'єктів РФ, що не увійшли до довгострокових (федеральних) цільових програм [17]. Підставою для виникнення витратних зобов'язань РФ щодо здійснення бюджетних інвестицій є нормативні правові акти Уряду РФ і рішення Президента РФ.

Розподіл інвестиційних видатків проходить шляхом узгодження їхнього обсягу між Мінфіном та суб'єктами бюджетного планування. Останні представляють у Мінфін Росії попередній розподіл міжбюджетних трансфертів на відповідний рік по суб'єктах РФ з доданням методик (проектів методик) розподілу, вихідних даних суб'єктів РФ, що використовуються у розрахунках, постанов і розпоряджень Уряду РФ, які затвердили ці методики. При цьому слід мати на увазі, що дані, які надаються, мають бути звірені головними розпорядниками коштів федерального бюджету з вищими виконавчими органами державної влади суб'єктів РФ.

Узгодження нерегульованих питань здійснює Мінфін Росії та представники суб'єктів бюджетного планування за участю, у разі необхідності, представників головних розпорядників коштів федерального бюджету. Нерегульовані в рамках розгляду в Мінфіні Росії питання виносяться на розгляд Робочої групи (підкомісії) Урядової комісії з бюджетного проектування.

Надання субсидій суб'єктам Російської Федерації. Субсидії – це кошти, які надаються для співфінансування видатків консолідованих бюджетів суб'єктів РФ за пріоритетними напрямками політики, яку здійснює РФ щодо розвитку певних галузей. Надаються і розподіляються субсидії відповідно до загальних правил формування, надання та розподілу субсидій з федерального бюджету бюджетам суб'єктів РФ [18], згідно з якими суб'єкти бюджетного планування щодо кожного виду субсидій

розробляють свої правила їхнього надання та розподілу. Правила надання субсидій містять наступні положення:

- а) цільове призначення субсидій;
- б) умови надання та витрачання субсидій, у тому числі вимоги до програм (планів) перетворень у відповідній сфері, якщо однією з умов надання субсидій є необхідність проведення таких перетворень;
- в) критерії відбору суб'єктів РФ для надання субсидій;
- г) методика розподілу субсидій між суб'єктами РФ;
- д) методика розрахунку рівня співфінансування за рахунок коштів федерального бюджету видаткових зобов'язань щодо кожного суб'єкта РФ;
- е) порядок оцінки ефективності використання субсидій;
- ж) терміни та порядок подання звітності про виконання умов надання субсидій;
- з) підставу, порядок і граничний обсяг скорочення і перерозподілу субсидій у разі невиконання суб'єктами РФ умов надання субсидій;
- і) порядок затвердження розподілу субсидій між бюджетами суб'єктів РФ.

При визначенні цільового призначення субсидій на капітальні інвестиції вказується їхній адресний розподіл із зазначенням розмірів інвестицій кожного об'єкта капітального будівництва, включеного в довгострокові (федеральні) цільові програми, та/або розподіл субсидій за категоріями зазначених об'єктів, що належать до сфер діяльності державних замовників довгострокових (федеральних) цільових програм. При цьому адресний розподіл субсидій вказується в обов'язковому порядку стосовно включених в довгострокові (федеральні) цільові програми об'єктів капітального будівництва, без яких неможливі введення в дію і/або функціонування об'єктів капітального

будівництва державної власності РФ або необхідність будівництва (реконструкції) яких випливає з міжнародних зобов'язань Російської Федерації.

Розмір рівня співфінансування видаткового зобов'язання суб'єкта РФ за рахунок субсидій з федерального бюджету визначається за формулою:

$$Y_i = Y_m / PBO_i, \quad (1)$$

де: Y_i – рівень співфінансування видаткового зобов'язання суб'єкта РФ;

Y_m – середній рівень співфінансування видаткового зобов'язання суб'єктів РФ за рахунок субсидій;

PBO_i – рівень розрахункової бюджетної забезпеченості і суб'єкта РФ на черговий фінансовий рік, розрахований відповідно до методики розподілу дотацій на вирівнювання бюджетної забезпеченості суб'єктів РФ [19].

З 2011 р. всі об'єкти, які отримують фінансування у вигляді субсидій на капітальні інвестиції, повинні бути включені до Федеральної адресної інвестиційної програми.

Федеральна адресна інвестиційна програма. Відповідно до закону Російської Федерації № 39-ФЗ 1999 р. "Про інвестиційну діяльність у Російській Федерації, яка здійснюється у формі капітальних вкладень" [20], держава бере участь в інвестиційній діяльності шляхом щорічного формування Федеральної адресної інвестиційної програми (ФАІП).

До ФАІП включаються відомості щодо всіх об'єктів капітального будівництва, для будівництва яких надаються кошти згідно із правилами, установленними бюджетним законодавством РФ [15]. Для кожного об'єкта визначаються держзамовник, підрядчик, терміни підготовки проектної документації та введення в експлуатацію, обсяги бюджетних асигнувань тощо. До складу програми не включаються асигнування Інвестиційного

фонду Росії, а також ті, які надаються з федерального бюджету на придбання обладнання, що не входить до кошторису будівель.

Затверджена програма є підставою для розміщення держзамовлень. ФАІП діє з 1 січня по 31 грудня фінансового року, на який вона затверджена. Підставою для включення об'єктів капітального будівництва, заходів (укрупнених інвестиційних проектів), об'єктів нерухомості в ФАІП є прийняті Урядовою комісією з бюджетного проектування рішення в частині бюджетних асигнувань федерального бюджету на здійснення бюджетних інвестицій.

Правилами формування та реалізації ФАІП [15] установлені основні етапи розроблення проекту ФАІП, який формується Мінекономрозвитку РФ.

У 2011–2013 рр. на реалізацію ФАІП передбачаються наступні кошти: на 2011 р. – 895,3 млрд. руб., 2012 р. – 714,4 млрд. руб., 2013 р. – 649,7 млрд. руб. При цьому у 2011 р. 551,8 млрд. руб. спрямовуються на реалізацію інвестиційних проектів будівництва, реконструкції, технічного переоснащення об'єктів капітального будівництва, які включені у 54 федеральні цільові програми (у 2012 р. – 50 федеральних цільових програм на загальну суму 457,6 млрд. руб., у 2013 р. – 41 федеральна цільова програма на загальну суму 419,7 млрд. руб.).

З них на субсидії на співфінансування об'єктів капітального будівництва державної власності суб'єктів РФ і власності муніципальних утворень у 2011 р. – 90,1 млрд. руб., у 2012 р. – 65,2 млрд. руб., у 2013 р. – 49,3 млрд. руб.

Протягом зазначеного періоду в межах ФАІП передбачається фінансування за 7-ма новими федеральними цільовими програмами, зокрема: “Розвиток фармацевтичної і медичної промисловості Російської Федерації на період до 2020 року і подальшу перспективу”, “Збереження

і реконструкція військово-меморіальних об'єктів у 2011–2015 роках”, “Охорона озера Байкал і соціально-економічний розвиток Байкальської природної території на 2011–2020 роки”, “Забезпечення безпеки польотів повітряних суден державної авіації Російської Федерації у 2011–2015 роках”, “Розвиток внутрішнього і в'їзного туризму в Російській Федерації (2011–2016 роки)”, “Доступне середовище на 2011–2015 роки”, “Чиста вода” на 2011–2017 роки [21].

Фінансування капітальних вкладень з коштів Інвестиційного фонду Російської Федерації. Бюджетні асигнування Фонду надаються для реалізації інвестиційних проектів, які здійснюються на умовах державно-приватного партнерства винятково для фінансування об'єктів капітального будівництва транспортної, енергетичної та інженерної інфраструктури, а також для реалізації концесійних проектів. Бюджетні асигнування надаються у формі:

- субсидій на співфінансування об'єктів капітального будівництва державної власності суб'єктів РФ, бюджетні інвестиції, які здійснюються з бюджетів суб'єктів РФ;
- субсидій на співфінансування розробки проектної документації на об'єкти капітального будівництва державної власності суб'єктів РФ, передбачувані до реалізації в рамках концесійних угод;
- субсидій на здійснення державною компанією “Російські автомобільні дороги” діяльності з організації будівництва і реконструкції автомобільних доріг, у тому числі при реалізації концесійних проектів [22].

Бюджетні асигнування Фонду надаються для реалізації проектів, що мають загальнодержавне значення, в яких частка фінансування за рахунок інвестора (інвесторів) становить не менше 25%, а для реалізації регіональних інвестиційних проектів – не менше 50%. Відбір проектів здійснюється на основі наступних критеріїв:

а) наявність інвестора, що підтвердив готовність до участі в проекті (за винятком концесійного проекту);

б) відповідність завдання цілям соціально-економічного розвитку РФ або суб'єкта РФ;

в) досягнення позитивних соціальних ефектів, пов'язаних з реалізацією проекту;

г) обґрунтована неможливість реалізації проекту без участі бюджетних асигнувань Фонду;

д) вартість проектів, встановлена для отримання бюджетних асигнувань Фонду (становить: не менше 5 млрд. руб. – для проектів, що мають загальнодержавне значення, та не менше 500 млн. руб. – для регіональних інвестиційних проектів);

е) відповідність обсягу фінансування проекту за рахунок коштів бюджету суб'єкта РФ і/або місцевого бюджету мінімальному рівню співфінансування, що визначається відповідно до методики розрахунку показників і застосування критеріїв ефективності регіональних інвестиційних проектів;

є) період, на який передбачаються бюджетні асигнування Фонду для реалізації проекту (не перевищує 5 років).

Проекти, які пройшли відбір на основі вищезазначених критеріїв, підлягають відбору на основі показників фінансової, бюджетної та економічної ефективності (кількісні критерії).

Показниками фінансової ефективності є: чиста приведена вартість проекту (характеризує перевищення загальної суми грошових коштів, отриманих від реалізації проекту, над сумарними витратами з урахуванням дисконтування) і внутрішня норма прибутковості проекту (ставка дисконтування, при якій чиста приведена вартість проекту дорівнює нулю).

Показником бюджетної ефективності є відношення дисконтованих податкових надходжень у федеральний бюджет і/або

економії витрат, обумовлених реалізацією проекту, до сумарного обсягу бюджетних асигнувань Фонду (для загальнодержавних проектів), відношення дисконтованих податкових надходжень до бюджетів бюджетної системи РФ, обумовлених реалізацією проекту, до обсягу бюджетних асигнувань Фонду (для регіональних інвестиційних проектів). При цьому під дисконтуванням розуміється приведення величини грошових потоків майбутніх періодів до теперішнього моменту.

Показником економічної ефективності є вклад проекту у збільшення валового внутрішнього продукту (для проектів, що мають загальнодержавне значення) або у збільшення валового регіонального продукту (для регіональних інвестиційних проектів).

Оцінка проектів на відповідність кількісним критеріям здійснюється на основі Методики розрахунку показників та застосування критеріїв ефективності регіональних інвестиційних проектів, які претендують на отримання державної підтримки за рахунок коштів Інвестиційного фонду Російської Федерації [23]. Згідно із цією методикою визначається і розмір квот для суб'єктів РФ.

Відношення між учасниками відбору проектів, які претендують на отримання бюджетних асигнувань Фонду, будуються на таких умовах:

- забезпечення рівних умов доступу до процедури надання бюджетних асигнувань Фонду;
- відповідність проектів визначеним критеріям;
- розподіл ризиків держави і приватних інвесторів;
- урахування державних і приватних інтересів.

У 2009–2011 рр. державну підтримку за рахунок коштів Інвестиційного фонду РФ отримали 10 інвестиційних проектів, серед них: автомобільна дорога "Москва – Санкт-

Петербурґ”, будівництво нового в'їзду на МКАД з федеральної автодороги М-1 Москва – Мінськ, створення транспортної інфраструктури у Читинській області та інші.

Фінансування капітальних вкладень з коштів Фонду регіонального розвитку Російської Федерації. Відповідно до статті 132 Бюджетного кодексу Російської Федерації Федеральний фонд регіонального розвитку утворюється у складі федерального бюджету з метою надання бюджетам суб'єктів РФ субсидій для часткового фінансування інвестиційних програм (проектів) розвитку суспільної інфраструктури регіонального значення, а також для підтримки створених суб'єктами РФ фондів муніципального розвитку.

Згідно із постановою Уряду РФ від 10.04.2007 р. № 212 “Про затвердження Правил надання суб'єктам РФ субсидій з федерального фонду регіонального розвитку” федеральна підтримка суб'єктів РФ надається у формі співфінансування заходів із розвитку суспільної інфраструктури регіонального та муніципального значення за напрямками: розвиток дошкільних установ, загальноосвітніх установ, установ охорони здоров'я й об'єктів інженерної інфраструктури.

Суб'єкти РФ повинні планувати заходи щодо розвитку інфраструктури, яка має найбільше відхилення рівня забезпеченості суб'єкта РФ об'єктами соціальної та інженерної інфраструктури від середнього по РФ рівня. У разі недотримання цього правила рівень співфінансування капітальних видатків за рахунок коштів Фонду знижується. При перевищенні терміну реалізації заходів (3 роки) розмір коштів Фонду, наданих суб'єкту РФ в черговому фінансовому році, скорочується на 50%, при цьому вивільнені кошти перерозподіляються між іншими суб'єктами РФ [24].

Обсяг фінансування для кожного суб'єкта Російської Федерації визначається пропорційно відхиленню рівня соціально-

економічного розвитку суб'єкта РФ від середньоросійського рівня.

Фінансування капітальних інвестицій з коштів Фонду сприяння реформуванню житлово-комунального господарства. Фонд сприяння реформуванню житлово-комунального господарства – державна корпорація, метою діяльності якої, відповідно до Федерального закону від 21 липня 2007 р. № 185, є створення безпечних і сприятливих умов проживання громадян і стимулювання реформування ЖКГ, формування ефективних механізмів управління житловим господарством, впровадження ресурсозберігаючих технологій шляхом надання фінансової підтримки за рахунок коштів Фонду. Федеральним законом від 29 грудня 2010 р. № 441 термін діяльності Фонду продовжено до 2013 р.

Майно Фонду формується за рахунок майнового внеску РФ в розмірі 240 млрд. руб., а також доходів, одержуваних Фондом від розміщення тимчасово вільних коштів, інших не заборонених законом надходжень. Надання фінансової підтримки за рахунок коштів Фонду бюджетам суб'єктів РФ здійснюється на безповоротній та безоплатній основі на проведення капітального ремонту багатоквартирних будинків, переселення громадян з аварійного житлового фонду [25].

Умовами надання фінансової підтримки за рахунок коштів Фонду є регіональні адресні програми з капремонту багатоквартирних будинків, які мають передбачати установку загальнобудинкових приладів обліку споживання ресурсів та вузлів керування (теплової та електроенергії, гарячої і холодної води, газу). До програми суб'єктів Федерації з переселення громадян з аварійного житлового фонду можуть включатися багатоквартирні будинки, визнані аварійними в період з 1 січня 2007 р. до 1 січня 2010 р. Передбачено можливість викупу

аварійного житла у громадян, які мають інші придатні для проживання приміщення. Житло, яке надається для переселення, може купуватися на вторинному ринку. При цьому обмежена його гранична вартість та визначені терміни реалізації регіональних програм.

Фонд затверджує ліміти надання фінансової підтримки за рахунок своїх коштів, розраховані для кожного суб'єкта РФ. Ліміт для відповідного суб'єкта РФ розраховується як добуток загального обсягу коштів Фонду в розмірі 240 млрд. руб. і частки площі житлового фонду суб'єкта РФ у загальній площі житлового фонду РФ, за даними статистичної звітності на 1 січня 2007 року, але не може бути більше 8 млрд. руб. і менше 500 млн. руб. Кошти Фонду, що залишилися після розрахунку лімітів фінансової підтримки, розподіляються пропорційно між усіма суб'єктами з урахуванням обмежень щодо розміру лімітів для кожного суб'єкта РФ.

При цьому 60% встановленого ліміту фінансової підтримки спрямовується на проведення капітального ремонту багатоквартирних будинків, 40% – на переселення громадян з аварійного житлового фонду [27].

Обов'язковою умовою надання фінансової підтримки за рахунок коштів Фонду є часткове фінансування капремонту чи переселення громадян за рахунок коштів бюджету суб'єкта РФ і/або бюджету муніципального освіти, що знаходиться на території зазначеного суб'єкта РФ. Крім того, Фонд надає фінансову підтримку на проведення капітального ремонту багатоквартирних будинків, переселення громадян з аварійного житлового фонду за умови їх розташування на територіях не менше двох муніципалітетів, які виконали передбачені умови надання фінансової підтримки за рахунок коштів Фонду та загальна сумарна чисельність населення яких становить не менш ніж 25% загальної чисельності населення суб'єкта

РФ, в межах якого знаходяться такі муніципальні утворення.

Правління Фонду розглядає подані суб'єктами РФ заявки, приймає рішення щодо відповідності цих заявок вимогам Федерального закону № 185 та надання суб'єктам РФ підтримки за рахунок Фонду чи відмови у такій підтримці. Правління Фонду у подальшому ухвалює рішення щодо призупинення надання фінансової підтримки суб'єкту РФ.

Всі розглянуті підходи розподілу коштів на інвестиційні цілі мають загальні риси:

- кошти спрямовуються за умови відповідності проекту завданням, що визначені стратегіями соціально-економічного розвитку РФ або суб'єктів РФ, пріоритетам державного інвестування:

- створення умов для прискорення соціального розвитку країни, в тому числі розвитку охорони здоров'я, освіти, культури, забезпечення житлом громадян, поліпшення демографічної ситуації;

- створення умов для прискорення економічного зростання за рахунок розвитку виробничої інфраструктури, в тому числі транспортної, трубопровідної, інформаційно-комунікаційної;

- сприяння переходу економіки на інноваційний шлях розвитку на основі створення національної інноваційної системи та розвитку науки, високих технологій;

- зміцнення національної безпеки на основі модернізації Збройних Сил РФ, розвитку прикордонної та митної інфраструктури; поліпшення екологічної обстановки, створення умов для безпечної життєдіяльності; розвиток інфраструктури судової системи з метою забезпечення умов її повної самостійності та незалежності; забезпечення максимальної соціально-економічної ефективності інвестиційних витрат федерального бюджету; відкритість, "прозорість"

і адресність прийнятих рішень про реалізацію інвестиційних проектів.

Розподіл бюджетних коштів відбувається трьома шляхами: 1) узгодження між центральними органами виконавчої влади (Мінфін, Мінекономрозвитку та Мінрегіонрозвитку) та суб'єктами бюджетного планування при розподілі коштів ФАІП; 2) за допомогою формул – при розподілі коштів Інвестиційного фонду РФ, Фондів регіонального розвитку РФ та сприяння реформуванню житлово-комунального господарства; 3) за допомогою змішаної форми – шляхом узгодження та формули розподілу при розподілі субсидій суб'єктам РФ.

При цьому, кошти федерального бюджету на інвестиційні цілі спрямовуються у бюджети суб'єктів Федерації на рахунки територіальних органів Федерального казначейства.

Серед розглянутих підходів найцікавішим є розподіл коштів Інвестиційного фонду Російської Федерації на основі чисельності постійного населення суб'єктів РФ, їхньої бюджетної забезпеченості та диференціації за вартістю споживчої корзини.

З метою підвищення обґрунтованості та прозорості планування і здійснення державних інвестицій в Україні доцільно застосувати досвід РФ щодо включення всіх об'єктів будівництва, їхню загальну кошторисну вартість і розбивку бюджетних асигнувань по роках будівництва, фінансування яких здійснюється за рахунок бюджетних коштів, до спеціальної щорічної інвестиційної програми. Така програма сприятиме концентрації інвестиційних ресурсів на вирішенні ключових проблем, що стоять перед державою, орієнтації бюджетних інвестицій на кінцевий результат використання бюджетних коштів – введення в дію потужностей і об'єктів загальнодержавного значення.

Література

1. Рыбак О. Основные тенденции инвестиционной активности // *Экономист*. – 2002. – № 12. – С. 13–19.
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.09.2010 р. № 1900-р “Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми розвитку інвестиційної діяльності на 2011–2015 роки”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1900-2010-%F0>
3. Павлов К. Инвестиции инновационного типа // *Экономист*. – 2008. – № 12. – С. 34–37.
4. Ивантер А., Журавльов С. Инвестиционная волна против оттока капитала. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.expert.ru/expert/2011/02/investitsionnaya-volna-protiv-ottoka-kapitala/?subscribe>
5. Бланк И. Инвестиционный менеджмент. – К.: МП “ИТЕМ” ЛТД, 1995. – 448 с.
6. Массе П. Критерии и методы оптимального определения капитальных вложений. – М.: Статистика, 1971. – 506 с.
7. Калашников Б. Методы обоснований капитальных вложений в действующее производство: вопросы методологии перспективного планирования. – К.: Вища школа, 1988. – 126 с.
8. Пересада А. Управління інвестиційним процесом. – К.: Лібра, 2002. – 472 с.
9. Матвієнко І. Фінансове забезпечення технічного переоснащення промисловості України. – К.: Наукова думка, 2004. – 256 с.
10. Шинкарук Л. Нагромадження основного капіталу: теорія, аналіз та тенденції розвитку в Україні: Монографія. – К.: ДУ “Інститут економіки та прогнозування” НАН України, 2006. – 393 с.
11. Прогнозирование и стратегическое планирование социально-экономического развития / Б. Н. Кузык, В. И. Кушлин, Ю. В. Яковец. – М.: ЗАО “Издательство “Экономика”, 2006. – 415 с.

12. Проблемы инвестиционной политики в регионах Российской Федерации // Аналитический вестник Совета Федерации Федерального Собрания Российской Федерации. – 2007. – № 1. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.council.gov.ru/inf_sl/bulletin/item/278/index.html

13. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://fcp.vpk.ru/cgi-bin/cis/fcp.cgi/Fcp/FcpList/Full/2010/>

14. Бюджетный кодекс Российской Федерации от 31.07.1998 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.consultant.ru/online/base/?req=doc;base=LAW;n=105312>

15. Постановление Правительства Российской Федерации от 13 сентября 2010 г. № 716 “Об утверждении Правил формирования и реализации федеральной адресной инвестиционной программы”. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rg.ru/2011/01/28/investprg-site-dok.html>

16. Приложение № 2 к письму Министерства финансов Российской Федерации от 3.08.2009 г. № 16-01-05/65 “Методические указания по распределению бюджетных ассигнований по главным распорядителям средств федерального бюджета, разделам, подразделам, целевым статьям и видам расходов федерального бюджета”. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www1.minfin.ru/ru/budget/federal_budget/

17. Приложение № 3 к письму Министерства финансов Российской Федерации от 3.08.2009 г. №16-01-05/65 “Методические рекомендации по составлению плановых реестров расходных обязательств главных распорядителей средств федерального бюджета на 2010 год”. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www1.minfin.ru/ru/budget/federal_budget/

18. Постановление Правительства Российской Федерации от 26.05.2008 г. № 392 “О формировании, предоставлении и распределении субсидий из федерального бюджета

бюджетам субъектам Российской Федерации: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.referent.ru/1/121100>

19. Постановление Правительства Российской Федерации от 22 ноября 2004 г. № 670 “О распределении дотаций на выравнивание бюджетной обеспеченности субъектов Российской Федерации”. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.referent.ru/1/99019>

20. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://faip.vpk.ru/npd/fz39.htm>

21. Принципы формирования федеральной адресной инвестиционной программы на 2011 год и на плановый период 2012 и 2013 годов. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://info.minfin.ru/project_fb_faip.php

22. Постановление Правительства Российской Федерации от 23.08.2010 г. № 647 “О внесении изменений в правила формирования и использования бюджетных ассигнований Инвестиционного фонда Российской Федерации”. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.referent.ru/1/161871?text=647>

23. Приказ Министерства регионального развития Российской Федерации от 30.10.2009 г. № 493 “Об утверждении Методики расчета показателей и применения критериев эффективности региональных инвестиционных проектов, претендующих на получение государственной поддержки за счет бюджетных ассигнований Инвестиционного фонда Российской Федерации”. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.complexdoc.ru/ntdtext/533090/1>

24. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.vegaslex.ru/text/25373.html>

25. Федеральный закон Российской Федерации от 21 июля 2007 г. № 185-ФЗ “О Фонде содействия реформированию жилищно-коммунального хозяйства”. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=109042;fld=134;dst=4294967295;from=78687-15>